

Задорожня Л.М.

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ESG-ФІНАНСИ ЯК НОВИЙ СТАНДАРТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У XXI столітті ESG-фінанси сформувалися як невід'ємний елемент сучасної складової міжнародної фінансової системи, що визначає не лише стратегічні пріоритети інвестиційної політики, а й рівень довіри, взаємної відповідальності та прозорості у взаємовідносинах між державами, корпораціями та фінансовими інституціями. Інтеграція підходів ESG формує основу сталих міжнародних економічних відносин, орієнтованих на прозорості, соціальній відповідальності та екологічній результативності. Сучасні тенденції засвідчують, що далекоглядні фінансові інститути розробляють і впроваджують ESG-стратегії, інтегровані в ключові бізнес-процеси, тоді як додатковим каталізатором виступає зростання очікувань клієнтів, інвесторів, рад директорів, працівників та інших заінтересованих сторін щодо послідовності й відчутності дій у сфері сталого розвитку.

ESG є концепцією сталого розвитку, що охоплює екологічні, соціальні та управлінські аспекти функціонування організацій і визначає нові орієнтири для фінансових ринків. Питання сталого фінансування та впровадження ESG-підходів набувають особливого значення, оскільки стають невід'ємним елементом стратегії розвитку компаній у глобальному економічному середовищі. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України активно працює над імплементацією цих принципів у регулювання ринків капіталу, формуючи законодавчі та нормативні засади для появи зелених облігацій і розвитку інструментів відповідального інвестування [1].

У 2020 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку приєдналася до міжнародної мережі Sustainable Banking and Finance Network у партнерстві з International Finance Corporation, що сприяло інтеграції українського фінансового сектору до глобальної системи стандартів сталого розвитку. У 2021 році Комісією були розроблені Рекомендації щодо реалізації проєктів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій, які ґрунтувалися на нормативно-методичних засадах Європейської комісії, International Capital Market Association, International Finance Corporation та Світового банку. Того ж року затверджено Додаток з питань корпоративного управління і сталого розвитку до Кодексу корпоративного управління, у якому визначено основні механізми імплементації принципів сталого розвитку у внутрішню політику суб'єктів господарювання [1].

Результати досліджень провідних міжнародних аналітичних центрів, зокрема MSCI [2], Bloomberg [3] та PwC [4], свідчать про те, що компанії, які активно впроваджують принципи сталого розвитку, демонструють більш передбачувану динаміку фінансових результатів, знижений рівень ризиків та вищий ступінь довіри з боку інвесторів і споживачів. Це пояснюється тим, що врахування екологічних, соціальних та управлінських чинників у стратегіях управління сприяє підвищенню стійкості бізнес-моделей, розширенню інвестиційних можливостей та зміцненню довгострокової конкурентоспроможності підприємств.

Систематичний аналіз понад двох тисяч емпіричних досліджень, проведений Friede, Busch і Bassen [5], узагальнив доказову базу взаємозв'язку між впровадженням ESG-практик і фінансовою результативністю підприємств. За їхніми висновками, у понад 60 % випадків зафіксовано позитивний вплив ESG-стратегій на прибутковість, рентабельність активів і вартість компаній. Такий ефект зумовлений підвищенням операційної ефективності, поліпшенням ризик-менеджменту та залученням капіталу від інституційних інвесторів, які надають перевагу підприємствам із високим рівнем корпоративної відповідальності.

Дослідження Giese, Lee, Melas, Nagy і Nishikawa [6] підтвердило, що інтеграція ESG-факторів у процеси прийняття інвестиційних рішень зменшує волатильність інвестиційних

портфелів, знижує ймовірність збитків під час фінансових шоків і водночас забезпечує стабільніше зростання доходності в довгостроковій перспективі. Емпіричні результати засвідчили, що фонди, орієнтовані на сталий розвиток, демонструють більш стійке зростання порівняно з традиційними інвестиційними інструментами, особливо в умовах рецесії. Такий підхід поступово стає базовим орієнтиром для глобальних фінансових ринків, а принципи ESG — ключовим елементом оцінювання кредитоспроможності та ринкової вартості активів.

В Україні імплементація ESG-принципів відбувається шляхом розвитку «зеленого» банкінгу, впровадження соціально орієнтованих фінансових інструментів і формування нормативної бази для розкриття нефінансової звітності. Одним із напрямів адаптації міжнародних стандартів стало поширення практики випуску зелених та соціальних облігацій, що відповідають рекомендаціям International Finance Corporation (IFC) та Sustainable Banking and Finance Network (SBFN). Як зазначає, Житар М. [7, с. 92], такі фінансові інструменти створюють основу для залучення міжнародного капіталу в екологічно значущі проекти, сприяють підвищенню довіри до українського ринку цінних паперів і водночас посилюють інтеграцію національної фінансової системи у світовий простір сталого розвитку.

Фінансування, орієнтоване на принципи сталого розвитку, сприяє зміцненню міжнародного економічного співробітництва та формує спільні цінності для держав і корпорацій. Європейська таксономія сталого фінансування встановлює єдині критерії екологічної відповідності інвестицій, а міжнародні фінансові інституції дедалі активніше підтримують проекти, що відповідають принципам сталого розвитку. Український фінансовий регулятор, адаптуючи ці практики, поступово інтегрує національну фінансову систему у глобальний простір сталого економічного розвитку.

ESG-фінанси стали одним із ключових напрямів глобальної фінансової еволюції. Їх впровадження в Україні сприятиме розвитку ринку зелених інвестицій, зниженню фінансових ризиків, підвищенню довіри міжнародних інвесторів і зміцненню іміджу держави як відповідального учасника світової економічної системи. Подальше розгортання партнерств із міжнародними організаціями (IFC, SBFN, World Bank) та вдосконалення національного законодавства визначатимуть ефективність переходу до стійкої фінансової моделі.

Література:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. веб-сайт. www.nssmc.gov.ua/. URL: www.nssmc.gov.ua/ (дата звернення: 05.11.2025).
2. MSCI ESG Research LLC. Sustainability and Climate Trends to Watch 2025. New York: MSCI Inc., 2025. URL: <https://www.msci.com/documents/1296102/51277550/2025%2BSustainability%2Band%2BClimate%2BTrends%2BPaper.pdf> (дата звернення: 05.11.2025).
3. Are ESG Scores Relevant for Portfolio Returns? Bloomberg Professional Services, 2024. URL: <https://www.bloomberg.com/professional/insights/sustainable-finance/are-esg-scores-relevant-for-portfolio-returns> (дата звернення: 05.11.2025).
4. Global Sustainability Reporting Survey 2023. PwC Global, 2023. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/esg/global-sustainability-reporting-survey.html> (дата звернення: 05.11.2025).
5. Friede G., Busch T., Bassen A. ESG and financial performance: Aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*. 2015. Vol. 5, No. 4. P. 210–233. DOI: <https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>.
6. Giese G., Lee L. E., Melas D., Nagy Z., Nishikawa L. *Foundations of ESG Investing: How ESG Affects Equity Valuation, Risk, and Performance*. *The Journal of Portfolio Management*. 2019. Vol. 45, No. 5. – P. 69–83. DOI: <https://doi.org/10.3905/jpm.2019.45.5.069>.
7. Житар М. ESG тренди у фінансовій діяльності компаній: ключові напрямки та рекомендації. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 2024, 2(14), 86-94. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0209>